

De vruchten van het (hoger) onderwijs

Arbeidsmarktflits 106 | 28 september 2011

Het onderwijsniveau van de bevolking op arbeidsleeftijd is de laatste decennia sterk toegenomen. Sinds de jaren zestig bleven de opeenvolgende leeftijdscohortes steeds langer in het onderwijs. Dit werpt tot op vandaag vruchten af, zowel op individueel als maatschappelijk vlak. Ook de Vlaamse arbeidsmarkt vaart hier wel bij.

Met z'n allen geschoold

Het algemene scholingsniveau van de Vlaamse bevolking is er de laatste jaren aanzienlijk op vooruit gegaan. Terwijl in 1999 58,1% van alle 25-64-jarigen een diploma van het secundair of hoger onderwijs (*dit zijn de 'geschoolden'*) op zak had, was dat in 2010 reeds 72,8%. De hooggeschoolde groep (*met een diploma hoger onderwijs*) steeg in dezelfde periode van 25,2% naar 35%. In tabel 1 zien we ook dat het aandeel geschoolden en hooggeschoolden merkelijk hoger ligt naarmate de leeftijdscategorie jonger is. Bij de 25-34-jarigen was in 2010 85,2% geschoold en liefst 44,9% hooggeschoold. Bij de 55-64-jarigen ging het om respectievelijk 54,5% en 24,9%.

In de EU 2020-strategie wordt vooropgesteld dat tegen 2020 40% van de 30-34-jarigen een diploma van het hoger onderwijs moet behalen. Vlaanderen scoorde met 44,9% in deze leeftijdsklasse reeds in 2010 ruimschoots boven de Europese doelstelling. In het Vlaams Hervormingsprogramma werd de lat dan ook iets hoger gelegd, op 47,8%. In tabel 1 blijkt dat de jonge vrouwen in 2010 ook de Vlaamse doelstelling reeds overstijgen (51,4% hooggeschoolde vrouwen tussen 30 en 34 jaar). De jonge mannen blijven echter een heel eind achter met 38,5% hooggeschoolden in 2010. Zij zullen dan ook een tandje moeten bijsteken willen ze eigenhandig de vooropgestelde eindmeet in 2020 bereiken.

Tabel 1. Aandeel geschoolden (diploma secundair of hoger onderwijs) en hooggeschoolden (diploma hoger onderwijs), per leeftijd (Vlaams Gewest; 1999 en 2010)

(%)	1999		2010		Hooggeschoold (2010)	
	Geschoold	Hooggeschoold	Geschoold	Hooggeschoold	Vrouwen	Mannen
25-64-jarigen	58,1	25,2	72,8	35,0	37,1	32,9
25-29 jarigen	80,7	36,6	85,3	44,9	51,5	38,3
30-34 jarigen	74,0	32,2	85,0	44,9	51,4	38,5
25-34-jarigen	77,1	34,2	85,2	44,9	51,6	38,4
35-44-jarigen	63,0	29,1	82,5	40,2	44,0	36,6
45-54-jarigen	50,7	23,8	68,8	30,3	31,0	29,6
55-64-jarigen	34,3	13,9	54,5	24,9	22,4	27,4

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE / Departement WSE)

De toename van het onderwijsniveau manifesteert zich in alle leeftijdsgroepen, maar is veruit het sterkst bij de 55-64-jarigen (figuur 1). Deze stijging is een logisch gevolg van de toenemende onderwijsparticipatie die zich sinds de jaren zestig heeft ingezet (Hermans, 2002)¹. Een cohorte-effect zorgde vervolgens

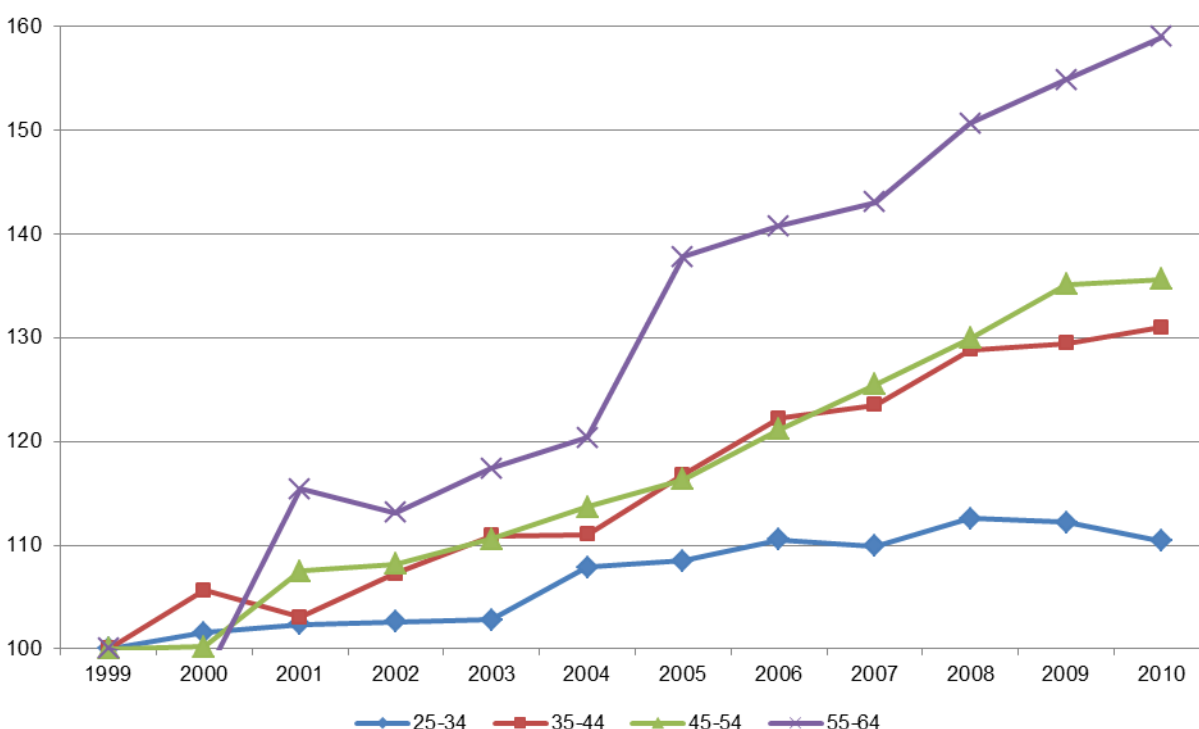
¹ Hermans, D.J. 2002. *Democratisering van het Onderwijs in Vlaanderen*. Ontwerp van Proefschrift. Leuven: Steunpunt LOA.

Steunpunt WSE

voor de geleidelijke doorstroming van de groter wordende groep (hoger) geschoolden naar de categorie van 55-plus. Uit tabel 1 kunnen we afleiden dat het cohorde-effect en deze trend van toenemende scholarisatie zich ook de komende jaren nog verder zal zetten. Het is immers nog steeds zo dat de jongere cohortes veel vaker gediplomeerd zijn dan de oudere cohortes. Naarmate deze cohortes ouder worden, zal ook het globale onderwijsniveau van de bevolking verder stijgen.

Bij de jongere cohortes, en vooral bij de 25-34-jarigen, is de toename van het aandeel geschoolden veel minder uitgesproken (figuur 1). De meer gematigde groei bij de jongste categorie kan verklaard worden door de relatief betere uitgangspositie in 1999 waardoor de progressiemarge beperkter was.

Figuur 1. Evolutie (index 1999=100) van het aandeel geschoolden (diploma secundair of hoger onderwijs), naar leeftijd (Vlaams Gewest; 1999-2010)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE / Departement WSE)

Gediplomeerd en aan het werk

Het scholingsniveau is gerelateerd aan de kansen op de arbeidsmarkt. Dat kunnen we afleiden uit figuur 2. Deze figuur geeft aan dat de werkzaamheidsgraad sterk toeneemt met het onderwijsniveau. Anno 1999 had ruim de helft (51,6%) van alle laaggeschoolde Vlamingen tussen 25 en 64 jaar een betaalde baan. Bij de middengeschoolden ging het om driekwart van de bevolking (76,7%) en bij de hooggeschoolden werd zelfs een niveau van 86,8% gehaald.

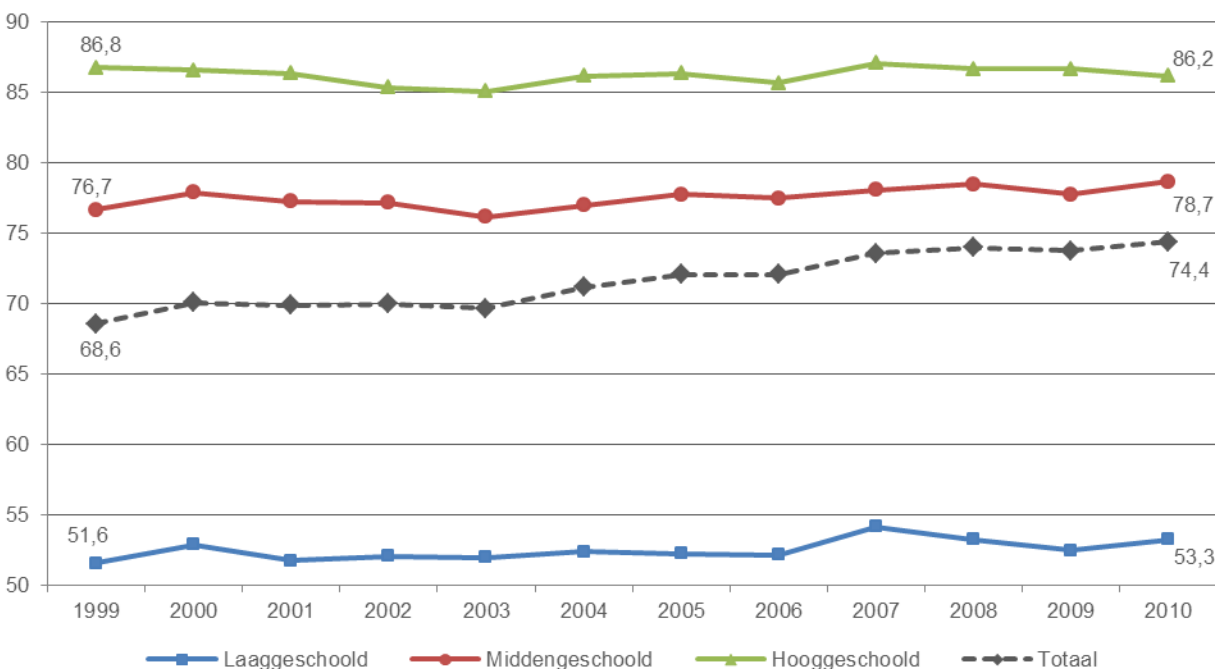
Opmerkelijk is dat deze vaststelling van meer dan tien jaar geleden, vandaag nog steeds geldig is. Tijdens het afgelopen decennium bleven de werkzaamheidsgraden voor de verschillende onderwijsniveaus

Steunpunt WSE

quasi op hetzelfde peil. Zo schommelt de werkzaamheidsgraad bij de laaggeschoolden al enkele jaren rond de 53%. Enkel bij de vrouwen slaagden de laaggeschoolden erin om hun werkzaamheidsgraad over de jaren heen op te krikken. Dit kan onder meer verklaard worden door het succes van de dienstentwerkwetgeving.

Ondanks deze relatief vlakke curves per onderwijsniveau is de werkzaamheidsgraad voor de totale bevolking aanzienlijk toegenomen (stippellijn in figuur 2). Waar in 1999 nog 68,6% van de Vlaamse bevolking tussen 25 en 64 jaar aan het werk was, is deze werkzaamheidsgraad op elf jaar tijd gestegen tot 74,4%. Dit kan verklaard worden door een samenstellingseffect: de groep met de hoogste werkzaamheid (de hooggeschoolden) nam in aandeel toe, terwijl de groep met de laagste werkzaamheid (de laaggeschoolden) proportioneel kleiner werd. Dit resulteerde in een stijging van de globale werkzaamheidsgraad. Al betekent dit natuurlijk ook dat de aanzwellende groep van gediplomeerde inwoners in grote mate effectief aan het werk ging. De toename van het globale onderwijsniveau reflecteert met andere woorden een reële vraag naar (hoger) geschoolde arbeidskrachten op de Vlaamse arbeidsmarkt. Het feit dat het aanbod van hooggeschoolde Vlamingen sterk toenam, ging immers niet ten koste van de werkzaamheid voor deze groep. De werkzaamheidsgraad van de hooggeschoolden hield het voorbij decennium stand op een aanhoudend hoog niveau van om en bij de 86%.

Figuur 2. Werkzaamheidsgraad naar onderwijsniveau, 25-64 jarigen (Vlaams Gewest; 1999-2010)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE / Departement WSE)

Synthese

Uit de analyses blijkt nogmaals het belang van het behalen van een hoger diploma en van het opkrikken van de globale scholingsgraad. Op individueel niveau biedt een (hoger) diploma beduidend grotere kansen voor een succesvolle inschakeling op de arbeidsmarkt. Op een macroniveau reflecteert de stijging

Steunpunt WSE

van het onderwijsniveau in de Vlaamse bevolking een toenemende vraag naar hoger geschoolde arbeidskrachten. Dit resulteert indirect in een stijging van de werkzaamheidsgraad.

Wim Herremans & Michelle Sourbron
Steunpunt Werk en Sociale Economie

Bijkomende analyses over de toename van het onderwijsniveau en de impact op de werkzaamheidsgraad vindt u in 'Sourbron, M. & Herremans, W. 2011. De vruchten van het hoger onderwijs. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WSE*, 21(3), 89-95', voor abonnees vrij raadpleegbaar op onze website.